

Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesi Başkanlığına

(Y.D ve Duruşma İstemlidir)

(8.İdare Mahk. Esas no: 2013/525)

Davacı: Mahiye Morgül

TC.Kimlik: 65383118476

Tel: 0312 2563605

Adres: İlköğretim Mah. 9.Cd. 451sk.

Arıkovanı 5 sit. No:82 Batıkent –Yenimahalle

Davalı: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Konu:

Bilgisunarda <http://www.eba.gov.tr/ekitapdetay/556> sitesinde henüz gördüğüm, MEB tarafından 2012-2013 ders yılında İlkokul 1. Sınıf öğrencilerine dağıtılan Hatice DALKILIÇ ve Necla GÖLGE yazarlı “**Hayat Bilgisi 1, Ders ve Öğrenci Çalışma Kitabı (1.Kitap)**” adlı ders kitabının gerek resimlerinde ve gerekse yazılarında çok sayıda pedagojik yanlış tespit ettim. İçerisinde bu kadar çok yanlış bulunan bir kitabın yürürlükten kaldırılması gerektiği kanaatindeyim.

Kitaptaki bilimsel yanlışlara geçmeden önce izninizle bazı pedagojik noktalara değineceğim.

Hayat Bilgisi dersiyile çocuk barışık olmalıdır

Hayat Bilgisi dersinde Fen ve Doğa bilimlerinin temeli atılır. O nedenle, bu ilk yılda, ona sunulan görsellerin ve verilen kavram eğitiminin pedagojik kurallara uygunluğu çok önemlidir. Bu derste kullanılan malzemenin, çocuğun idrak/algı güçlerini kuvvetlendirmeye yönelik olması, çocuğun şevkle dolması ve öğrenme hevesinin artırılması gerekir. Resim, Müzik ve Beden Eğitimi dersleri, hatta Matematik ve Türkçe dersleri, hep bu dersi beslemeye yönelik işlenmelidir. Çünkü, Hayat Bilgisi dersi mihver derstir, çocuğu hayata hazırlayan derstir. Bu nedenle Hayat Bilgisi kitabı çocuğun öğrenme isteğini artıracak şekilde yazılmış olmalıdır.

Beş duyumuz (dış güçlerimiz) vasıtasıyla aldığımız duyular, algı’yı sağlayan iç güçlerimiz vasıtasıyla beynimizde toplanır, daha sonra kullanılmak üzere orada depolanır. İstek (niyet, gönül, kalb...), muhayyile (hayal gücü), akıl gücü (duyular arasında bağlantı kurma, bilgiyi tasnifleme), bellek gücü (hafıza kayıt), tasarım (yeni fikir ileri sürme) gibi görünmeyen iç güçlerimizin devreye girmesiyle algılama, yani öğrenme gerçekleşir. Bu nedenle, öğrenmenin gerçekleşebilmesi için çocuğa sunulan görsel ve yazılı nesnelerin akla uygunluğu şarttır.

Akla uygun olan, yani algılanabilir olan, bilime de uygundur. O nedenledir ki, algılanması olanaksız durumlar için akıl-dışı veya bilim-dışı deyimini kullanırız.

“Bilim” yerine Latince Logos(Legosi) kullanacak olursak, “bilim-dışı” yerine Dis-logos diyebiliriz. Bu sözcük bizi okuma zorluğu çeken çocuklara konulan “disleksi” tanısına götürür. Hatta bu sözcüğün, Dilbilim’de sözcükleri kök yapısına kadar inerek anlamlandırmayı irdeleyen Leksikoloji’ye (Anlambilim’e) kaynak olduğunu söyleyebiliriz.

Anlambilime aykırı durumlarda “leksik hata”, ya da “disleksi” kavramı kullanılırken, aynı sözcüğün öğrenmede güçlük çeken çocuklar için de kullanılıyor olması tesadüf değildir. Disleksi

(bilim-dışılık) içeren ders kitaplarıyla eğitim yapılan okullarda doğaldır ki alınacak sonuç disleksi olacaktır.

İki yıldan beri ülkemizde, psikolojik danışmanlık hizmeti verilen eğitim birimlerinde bazı öğrencilere “disleksi” tanısı konulabilmekte, bu tanıyı koyacak psikologlar için MEB tarafından “disleksi sertifika kursları” açılmaktadır.

Bir yandan ders kitaplarını “disleksi” (bilim-dışılık) içeren resim ve yazılarla doldururken, diğer yandan doğal olarak bunları algılamakta zorlanan çocuğa “disleksi” tanısı koymak ve bunun sonucunda çocuğu normal eğitimin dışına atmak, izah edilebilir değildir.

Kitapta gördüğümüz pedagojik yanlışları üç başlıkta toplayabiliriz:

- A- Müfredat açısından (Yaş grubuna uymayan konu ve anlatımlar)**
- B- Dilbilim açısından (Leksikoloji hataları)**
- C- Resim sanatı açısından (Proporsion hataları)**

Müfredat açısından kitapta bulunan yanlışlar:

Hayat Bilgisi Konu Başlıkları, eğitimci ve yayıncı Hüseyin Hüsnü Tekişik’in Üniteler Ansiklopedisinde(1973 Ankara) şöyle verilmektedir:

1.sınıf: Okul Hayatımız, Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk, Evimiz ve Ailemiz, Yeni Yıl, Sağlığımızı Nasıl Koruyalım, Bizim Bayramımız, Ders Yılı sonu.

2.sınıf: Yeni Ders Yılımız, Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk, Çevremizde Sonbahar, Çevremizde Kış, Taşıtlar ve Trafik, Haberleşme, Çevremizde Bahar, Ders Yılı Sonu.

Bu gördüğümüz ünitelerdeki sıralama belli bir düzen göstermekteyken, elimizdeki 1.sınıf Hayat Bilgisi ünitelerinde ise karmaşıklık mevcuttur. Örneğin, konu başlığı 1.sınıf seviyesini gösterdiği halde, konu işleme seviyesi ise resimlerine bakmaktan ibarettir. (Kitabın site adresine yorum ekleyen öğretmen Ersoy Bozarslan’ın diyor ki; “*Kitap içeriği çok basit, 40 dk olarak verilen konular 10 dk da işleniyor.*”)

Diğer yandan, bazı metinler 5.sınıf ve hatta daha yukarı seviyede (sh.74/ Öğretmenler Günü, Sh.82/Enerji Tasarrufu Haftası, gibi) olabilmekte, anlatımda “ve”, “veya”, “ile”, “için” gibi bağlaçlar sıklıkla kullanılmakta, anlatımda ifade birliği kaldırılmakta, bu yaşta cümlede kullanılan kelime sayısı 5-7 kadar olmalıyken, bu yolla cümleler 20-21 kelimeye kadar uzatılmakta(sh.59,74), değişik zaman dilimlerinde kurulan cümlelerle paragrafların başı sonu arasında bağlantı kopmakta, hatta büyük bir paragrafla tüm metin bitirilebilmektedir. Bütün bunlar algıda zorluk yaratır. Çocuğu anlamayacağı şeyleri okumaya zorlamak eğitim değildir.

Çocuğun hayatı severek öğrenmesi Hayat Bilgisi dersinin esasıdır. Söz konusu kitapta yaşamın kırıldığı anları abartarak öne çıkartan resimler vardır. Bu resimleri diğer başlıklar altında

ayrıca ele alacağız. Burada, eski kaynaklarla karşılaştırmak üzere, bahçe işleri anlatılırken verilmiş bir örneği görelim. (Fen ve Tabiat Ansiklopedisi, Doğan Kardeş Yay, İst-1960)

Resmin altında “*Bahçede çalışmak sağlığımızı korur*” diye yazılmış. Bu resmin ne kadar güzel olduğunu ve bu cümlemin ne kadar doğru kullanıldığını bugünkülerle karşılaştırdığımızda daha iyi anlıyoruz.

Hayat Bilgisi konuları;

a-Çocuğun seviyesine ve algılama özelliklerine uygun,

b- Çocuğun ruhsal gelişimine uygun; yakından uzağa, somuttan soyuta, basitten zora, bilinenden bilinmeyene,

c- Empati kurulabilir ve denemesi yapılabilir örneklerle,

d- Hayatı sevdirecek, olumlu örnekler vererek, negatif emir cümlesi ve düşük enerjili sözcükler kullanmadan, işlenir.

Oysa kitabımızda bunların tersi yapılmaktadır. Örneklere bakalım:

Sh.61: Az sonra ölümlü kaza gerçekleşecek olan bir an resmedilmiştir. Konu başlığı “Şoför Amca Dikkat!” demesinde bir anlam yoktur; havaya söylenmiş bir söz gibidir. Çocuğa mı şoföre mi yazıldığı belirsizdir.

Böyle bir dehşet anına çocuğu baktırmak, empati kurulması imkânsız böyle bir an üzerinden bir şeyi öğretmeye çalışmak büyük yanlıştır. Çocuk, bu anı hayal ederken korku ve kâbus yaşayabilir. İkinci resimdeki çocuk da az sonra ezilecek... Üçüncü resimdeki “kör nokta oluşumu” konusu ise lise düzeyinde fizik dersinin konusudur; gece yola çıkan şoförlere ve anne-babalara öğütlenecek şeydir. Böylece, bu sayfada, şoför eğitimi, aile eğitimi, çocuk eğitimi birbirine karışmış haldedir.

Trafikle ilgili kurallar öğretilirken, öncelikli olan “yola bakmak” kavramıdır. Kitapta ise “görmek ve görülmek” gibi ikincil edimler seçilmiştir. Önce bakılır, sonra görülür. Bu nedenle önce çocuğa yolda bakması istenen şeyler, trafik ışıkları, yolun boş olup olmadığı gibi durumlar öğretilir. Örneğin, sokakta karşıdan karşıya geçerken yolun boş olup olmadığını anlamak için “sola bak, sağa bak, yine sola bak ve hızla ama koşmadan karşıya geç” kuralı verilir. Ana caddede karşıya geçmek için ise, trafik lambalarına bakmak, yaya geçitlerini, üst ve alt geçitleri kullanmak gibi kurallar öğretilir. Burada neyin öğretildiği belirsizdir, bilgiler kaos halindedir.

“Taşıtlar ve trafik ünitesi” önceki yıllarda 2.sınıf konuları içerisinde yer alıyordu. Burada 1.sınıfta daha basitleştirilerek verilmiş olabilir mi diye bakarken, görüyoruz ki, denemesi dahi yapılamaz şekilde, sınanması halinde tehlikeli olacak resimlerle verilmektedir.

Not: Almanya’da ilkokulu bitirmiş çocuklar arasında, uzak-yakın kavramı oluşmamış, yaklaşmakta olan aracın uzaklığını kestiremediği için kendini yola atan, bu tehlikeyi algılamayan çocuklar tespit edilmiştir. Bu konuda hem internet oyunları hem de ders kitaplarındaki perspektiften yoksun resimlerin algı bozukluğuna sebebiyet verdiği üzerinde durulmaktadır.

Sh.74: Konu, Lise düzeyinde bir anlatımla, 20 kelimelik cümlesi olan, tam sayfada tek paragrafla, liseye göre bir resimle verilmiştir. Bu konu aslında hiç işlenmemiş demektir; çünkü bu yaşta çocuğun aklı bunları alamaz.

Keza, aynı sayfanın ödev sorusu seviyenin üstündedir; çocuktan “eğitimin önemini ve öğretmenlerimizi” anlatan resim yapmasını istiyor. Oysa bir şeyin önemi, ancak eksikliği durumunda hayatında nelerin azalacağını kavramakla ilgilidir ve uzunca bir yazıyla anlatılabilir. O nedenle bu ödev çocuktan yapamayacağı bir şeyi istemektir. Hem de, aynı anda iki şeyin resmini istemek bir başka pedagojik hatadır; çocuğun dikkati aynı anda iki şeye yönelemez.

Sh.31 (2.böl.): “Getirdiğiniz insan resimlerinin vücut bölümlerini keserek yeni tipler oluşturunuz.”

Böyle bir etkinliği izah edecek psikolog Ankara’da bulamadım.

Sh.17 (2.böl): “Aşağıdaki resimde oyuna alınmayan çocuk, sizce ne hissediyor olabilir?” (1), “Aşağıdaki resimde çocuk arkadaşının oyuncağını bilerek kırmıştır. Oyuncağı kırılan çocuk sizce ne hissediyor olabilir?”(2).

Her iki komutta da çocuk, kızgınlık, nefret ve öfke gibi duyguları tarif etmeye yöneltilmektedir.

Sh.22 (2.böl): 1.resim: Elleri direksiyonu bırakmış haldeyken bisiklet süren çocuk. 2.resim: Normal bisiklet sürüyor. Komut: Hatalı süreni gösterin.

Yorum: Bisiklete böyle binmek tehlikelidir, buna basit bir “hata” başlığı koymak bile büyük yanlıştır. Bilimsel olan bilgi, denemesi yapılabilir olandır, sınanabilen bilgidir. Denenmesi halinde tehlikeli olacak resim kitaba girmemelidir.

Kavram yanlışı: “Hata” kavramına uygun örnek değildir, çünkü hata, telafisi mümkün durumlarda yapılan yanlışa denir. Burada tehlike resmedilmiştir.

Negatif emirler ve düşük enerjili konuşmalar:

Kitapta çocuklar birbiri aleyhine olumsuz yönde düşünmeye alıştırılmaktadır. Olumsuz düşünmek, düşük enerjili sözcükleri kullanmayı gerektirir. Oysa, bir şeyi beğendiğini güzel sözlerle ifade etmek, yücelme duygusu yaşamak, güzel yaptığı bir şeyi arkadaşıyla paylaşmak gibi, hayatı severek yaşadığı anları çocukta kalıcılaştırmak gerekir. Bunu sağlamak, ancak enerjisi yüksek sözcükler kullanmakla mümkündür.

Derste, olumlu örneklerle anlatılan konular dramatize edilebilir. Bu kitapta ise dramatize ederek işlenecek konu neredeyse yoktur. (Drama pedagojisine göre, sınıfta yapılan dramalarda çocuğa kötü adam rolü verilmez, çünkü çocuk oynadığı rolü benimser.)

Sh.24: Çocuklar birbirine kurallara uyma uyarısı yapıyor, masumca görünüyor ancak, dipteki kiraz kafalı şaşırtmaçın 2.sorusu asıl niyeti ortaya koyuyor: “... **kurallara uymayanlar olursa neler hissedersiniz**, nasıl davranırsınız?”

Sh.25: “**Hata Yapabilirim**” üst başlık halinde. Burada hata gibi düşük enerjili bir sözcük manşete alınıyor, yani teşvik görüyor demektir.

Kiraz şaşırtmaç çocuğun yaptığı bir hatayı anlatmasını istiyor. Bu istek asla yerine getirilecek şey değildir, çocuktan böyle bir şeyi istemek ona büyük haksızlıktır; çocuğa “Yapmışsındır yapmışsındır, hadi suçunu itiraf et bakiim...” der gibidir. Böyle bir şey dramatize bile ettirilemez.

Kitapta en fazla kullanılan düşük enerjili sözcük: HATA

Sh.26: “Hata yapmak” fikri pekiştiriliyor. Tam beş kere “**hata yapmak**” geçiyor.

a-“Ben de **hatalar** yaptım...”. b-“...futbolcular da **hata** yapıyor.” c-“Herkes **hata** yapabilir” d- “**Hata** yapan arkadaşınıza...” e- “**Hata** yaparsanız oyuna devam eder misiniz?”

Sh.30: Olumsuz ifade olan “İzin almadan konuşmamalıyız” yerine, doğrusu öğretmen tarafından yapılan “İzin alarak konuşalım” uyarısıdır. Olumsuz emirler ters tepki verir.

Sh.31:“Oyunda ebeyi seçerken **mızıkçılık yapan** arkadaşlarınıza nasıl davranıyorsunuz?”. Çocuğa, “mızıkçılık yapan arkadaşın mutlaka vardır”, diyor. Bunu düşünmesi için komut veriliyor! Arkadaşlarıyla çocuğun ilişkisine zarar verecek sorudur.

Oyun, bahçede kalmış, sınıfa girilmiştir. Oyunun içindeki istenmedik bir olayı derse/sınıfa taşımanın eğitsel bir anlamı yoktur. Hatta, teneffüste yaşanmış muhtemel olumsuzlukları sınıfın dışında bırakmak için, drama pedagojisinde, derse başlarken konsantrasyon için tüm sınıfla yapılan basit bir “uyum-güven-ısınma” alıştırmaları önerilir. (Eğitimde Yaratıcı Dramaya Merhaba, M.Morgül, Kök Yay. Ankara 1998)

Sh.37: “Lütfen öğretmenimizin sözünü kesme.” İlişkiyi soğutucu ifadedir.

Sh.38: “Güzel resim yapamıyorum”; bu sözü, resim yapan bir çocuğun kendine söylemesi mümkün değildir. Bu sınıfta böyle bir resim yapma ortamı varken güzelliklerde benzerlikleri bulup onları yüceltmeye yönelik edecek söz mü kalmadı?

Kitapta, sanatsal yücelme duygusu çocuktan esirgenmektedir. Oysa, beynin besini (ruhun gıdası) olan en güçlü enerji akışı çocukta resim yapmakla başlar.

Sh.42: “Anlattığımı kimseye söyleme” diyerek, aslında “bunu herkese söyle” gizli mesajı veriliyor. Çünkü, olumsuz emirler çocuğun beyninde kök hecedeki olumlu emre dönüşür. Sonraki karede bu dedikoduyu başkalarına anlatırken onu duyuyor; artık çocuk resmedildiği gibi hayat enerjisini kaybetmiş haldedir.

Bunlar asla sağlıklı iletişim örneği değildir, dramatizesi dahi yapılamaz.

3.örnekteki izin almadan eşya kullanmak; asla resmedilmemelidir, seviyesi çok düşük enerji verir. Şaşırtmanın “Arkadaşlarınızın hangi davranışları sizi üzer?” sorusu da, çocuğun arkadaşlarına sıcak yaklaşmasına engeldir.

Sh.54:Arkadaşlarıyla sorunlarını anlatması istenirken, çocuk neyi sorun olarak görecekti, örneklere bakalım:

a- Çocuğun boyu panoya yetişmiyor; bu, sorun kavramına girmez, çünkü gerçekte bütün çocuklar sınıfın panosuna uzanamazlar.

b- Çocuk kendi yaptığı resim için “kâğıt” diyor. Yanlış seçilmiş sözcüktür, asla çocuk kendi yaptığı resim için böyle demez. Çocuklar için yaptığı resim çok değerlidir, onu küçülten düşük enerjili kelimeler kullanmak yaptığı işi küçümsemektir.

Güzel sanatlar, düşük enerjili kelimelerle asla örtüşmez. Sanatla okulda yeni tanışan çocuğun sanat sözcüklerinden oluşan bir sözcük dağarcığına sahip olması çok önemlidir, çünkü bu sözcükleri hayal ederken bile onun zihinsel enerjisini artırmaya yarayacaktır.

c- İki çocuk topu paylaşamıyor. “Sırayla veya birlikte oynayalım” diyor. Doğru ifade bu değildir. İki çocuk varsa “birlikte oynayalım”, üç çocuk ve daha fazlası varsa “sırayla oynayalım” denir.

d- 4.karede öğretmen ikilem yaratıyor; seçimi çocuğa bırakmadan tek komut vermelidir. Maalesef bu kitapta yaygın olarak bu pedagojik suç işleniyor.

e- Şaşırtmaç, çocuğu okuldan soğutacak kadar düşük enerjili bir soru soruyor. “Sorunlarınızı nasıl çözersiniz?” diye sorulmaz; soruda sınırsızlık var; sınırsızlık beyni dağıtır; çocuk toparlayıp buna cevap veremez. Çocuk neyi sorun olarak görmelidir, bu konu muğlak bırakılmıştır.

Sh.60: “Taşıtların sesleri aynı olsaydı...” Ama değil. Yani olumsuzluk var. Öte yandan, çocuğun aklını dağıtır, çünkü çocuğun hayal sınırını aşar. Resimde hata: Ambülans fotoğraf iken diğer taşıtlar çizimdir.

Sh.64: “Bunu hep yapıyorsun...” Azarlama var.

Sh.69: “Lütfen tebeşir kullanma”, “Sırayı karalama”. Negatif emirler var.

Dilbilim açısından kavram yanlışları

Ya da, Dil ve Anlatım bozukluğundan disleksiye giden yol:

Kitapta sıkça Dil ve Anlatım yanlışları ile karşılaşılıyor. Anlaşılır olması için, leksikolojiyle ilgili bir site adı verelim:

<http://www.cokbilgi.com/yazi/sozcukbilim-nedir-leksikoloji-sozcuk-bilimi>

Leksikoloji/Anlambilim, sözcüklerin anlamlarıyla ve doğru kullanımıyla ilgilenirken, bize “bu bilime aykırı eğitim vermeyin” der. Çünkü insan beyni, zihinsel faaliyetini sözcüklerle ve onların anlamlı çağrışımlarıyla yapmaktadır.

Çocuğun kavram dağarcığını oluşturmaya başladığımız bu ilk yılda okuduğu cümleler, kavramlar ve sözcükler berrak, somut ve anlaşılır, başka anlamalara fırsat vermeden, en çok bilinen anlamında kullanılmış olmalıdır. Muğlak ve bulanık sözcükler, çocuğun kafasını da bulandırır. Anlam veremediği sözcüklerle çocuk zihinsel faaliyet yapamaz, yazarken de doğru sözcükleri bulup yazamaz.

Anlambilime aykırı olan, yani Leksikoloji hatası içeren sözcükler için Disleksi tanımı yanlış olmayacaktır. Fakat, “Disleksi” kavramı aynı zamanda “Algıda zorluk çeken” çocuklar için psikolojide kullanılmaktadır. (İki yıldan beri rehberlik uzmanları ve psikologlar için disleksi hizmeti kursları veriliyor.)

Artık, sınıf öğretmenlerinin “bu çocuk okuma-yazma güçlüğü çekiyor” diyerek başından savdığı çocuklar, gönderildikleri rehberlik servislerinde disleksi tanısıyla normal eğitimin dışına

atılabilmektedir. Endişemiz odur ki, ders kitaplarındaki bilim dışı yazı ve resimler çocuklarda bu yönde oluşumlara sebebiyet vermektedir.

Anımsayalım; sözcükler, nesnelere ve olaylar arasında anlamlı bağ kurmak zekânın belirteçleridir. İnsan, eğer sözcük dağarında doğru kavramlar varsa zihinsel faaliyet yapabilmektedir. Bu nedenle eğitimciler seçtiği her bir sözcüğün anlamını, çağrışımlarını ve yaydığı enerjiyi bilmek zorundadır. Bir ders kitabında olumsuz emir cümlesi kullanmamak, olumsuzdan örnek vermemek kadar, yücelme duygusu veren estetik değerlerde yüksek enerjili (pozitif) sözcükleri seçerek kullanmak çok daha önemlidir.

Kitapta çokça gördüğümüz dil ve anlatım hatalarını “bağırsız anlatım” şeklinde özetlemek mümkündür.

Eğer, bir cümlede, sözcükler arasında bağlantı yoksa;

Eğer, bir paragrafta cümleler arasında bağlantı yoksa;

Eğer, bir metinde paragraflar arasında bağlantı yoksa;

Eğer bir metinde üst başlıkla metin arasında bağlantı yoksa;

Eğer bir metinde resimle yazı arasında bağlantı yoksa;

Bunlar bozuk pazıl gibidir, algılanamaz. Parçaları birleştirmek için ne kadar uğraşılsa da fotoğraf tamamlanamaz ve bu sırada harcanılan enerji boşa gider, kişi/çocuk gerginlik yaşar.

Çocuk, bozuk pazıl oynamaya zorlanırsa nelerin ortaya çıkacağı şempanze üzerinde denenmiştir. Şempanzenin önüne bozuk pazıl koyarlar ve bir süre sonra parçaları bir türlü birleştiremediği için çok sinirlenir, saçını başını yolmaya, çıldırma belirtileri göstermeye başlar. (Şempanzeyle yapılan bu deneyin çekimi yapıldı ve filmin altına gülme efekti koyarak bize komik bir şeymiş gibi ekranlardan gösterildi!) Bu deney, disleksi içeren görsellerin ve metinlerin çocukları da disleksi yapacağını işaretler.

Resimle yazı arasında bağ yoksa... Kiraz adı, buna örnektir:

Sh.14: Kiraz bir meyve adıdır ve Anadolu’da kadın adıdır. Oysa burada şaşırtmaçlık yapan bir erkek tiplemesine ad yapılmıştır. İnsan bedenine kirazdan baş konulmuş, bu da insana saygısızlıktır. Karikatür gibi algılanır, onun sorduğu sorular ciddiye alınmaz. Şaşırtmaçlık görevi var, her sayfada dikkat dağıtma işlevi ona verilmiş. Bir de adı özel isim gibi büyük harfle başlatılmış, Kiraz.

İşi akıl dağıtmaktır ki, hemen yanındaki sayfada beş dağınık boncuklu altı sıralı abaküs(!) vardır. Her sayfanın dibinden, kenarından, tepesinden, karışık şekillerde el kol hareketleri yapmaktadır; pedagoji diliyle yaptığı iş çocukların dikkatini dağıtmaktır! Çocuk, kitap boyunca 225 kere şaşırtmaç kirazla karşılaşılıyor!

Sh.18-19: Koşan çocuğa “birlikte oyun oynadığımız için mutluyum” diyor; koşmakta olan bir çocuğa bunu diyemez, çünkü bu, karşılıklı durup yüz yüze bakışırken söylenecek bir sözdür.

“Ben de” diyen çocuk, koşarken bunu diyemez! Sözler havada kalıyor! Diğer resimdeki, “Ne yaptın?” sorusu kavgayı başlatır, ancak karşısında kasten kızdıracak bir şey yapan çocuk var; kötü davranış örneğidir, kitaba giremez.

“Kendimi tanıyorum” adı altında çocuklar kötüye baktırılıyor ve bunun üzerinden “duyguları tanımlama” yaptırılıyor, bunda da büyük pedagojik hata vardır.

Anımsayalım; biz yetişkinler, çocukların anlık öfkelerini yumuşatarak, isteyerek yapsa bile “istemeyerek oldu, değil mi?” diyerek, hatanın kalıcılışmasını önleriz. Aile kültürümüz, töremiz budur. Ayrıca, Anadolu Oğuz töresinde “kötüye bakma, kötüyü konuşma, kötüyü duyma” denilen hazine değerinde üç kural vardır. Görülen odur ki, Hayat Bilgisi kitabı bizim kültürümüze de aykırıdır.

Sh.20: Oyun ve beceri kavramları karışmış. Ağaç dikmek hep yapılan bir şey değildir, alışkanlıkla yapılan iş gibi “hoşlanmak” deyiimiyle örtüşmez. Resim yapmak sevilir, hoşlanılmaz. “İyi bir ressam olmak” deyiimi yoktur, “ünlü bir ressam olmak” hayal edilir.

Sh.21: “Kolayca yapılan işler” diye bir kavram yoktur. Oysa hoşlandığı için her zaman yaptığı işe ise hobi denir; kavramlar yanlış veriliyor. Oyun, iş, hobi kavramları karışmış haldedir. Kitap okumak, resim yapmak gibi zihinsel faaliyetler “sevilir”, hoşlanmak kavramı bunlara uymaz.

Sh.28: Türkiye’de biz sabah temizliğine “Kişisel bakım” demeyiz. Bu kavram bu resimlerin alındığı yabancı ülkelerden ithal ve hatalı çeviridir. Biz, bebeğe bakarız, hastaya bakarız, arabaya bakım onarım yaptırırız! Okulda kişisel bakım da yapılmaz.

Şaşırtmaç sorusu; “Kişisel bakımınızı sağlamak...” deyiimi bir daha yanlıştır, çünkü bu dışarıdan tedarik edilen bir şey değildir.

Sh.38: Resim yapan çocuk kendisine “Güzel resim yapamıyorum” diyor. Büyük pedagojik hatadır. “Güzel” sözcüğüne negatif anlam yüklenmekle böyle bir güçlü enerji kaynağı içeren sözcüğün bütün enerjisi maalesef yok edilmiştir. Karşı sayfada(**sh.39**) ise “Ne güzel senin adına sevindik” şeklinde muğlak bir cümlede kullanılmış, **sh.66**’da “elma şekerinin tadı çok güzel” diyerek burada da sözcüğün asli işlevi olan kişiye enerji veren özelliği kaybettirilmiştir. Oysa “güzel” sözcüğüne en yakışan, anlamını en güçlü hissettiren, “Çok güzel, Ne kadar güzel, aferim” gibi, insanın başarısını öven, en güçlü öğrenme isteği doğuran anlamlarıyla kullanılmalıdır. Kitap boyunca çocuğa güç veren bu cümleler hiç kullanılmamıştır.

Kitapta çokça anlam kayması yapıldığını görüyoruz. İşte örnekler:

Sh.41: ”Beslenme zamanı” değil, “Beslenme saati” olmalıdır.

Sh.44: Eşyaları özenli kullanmak ile sınıfın düzenli olması aynı kavram değildir! “Sınıf düzenli” diyor ama değil, çantalar ve malzemeler orda burda.

Ayrıca, sınıfta Işık-Gölge ilişkisi bozuk; sınıfta gölge olmaz, çünkü güneş ışığı tüm sınıfa direk vuramaz. Masanın kenarı düz olduğu halde gölgesi kıvrımlı olamaz ve böyle kare şeklinde masalar Türkiye’de standartlara uymaz.

Sh.45: Kapı altında insan ayağı, yanında kolları... İnsan mı kapı mı? Koskocaman kapı dramatize malzemesi olamaz. Buradaki eşyaların hiç biri dramatize maskesi olamaz, taklit edilebilir değildir, denemesi dahi yapılamaz.

Olumsuz emirler; “kapatmayın”, “karalamayın”, “atmayın”.

Şaşırtmaç, aynı anda okul eşyasını ve sınıf eşyasını soruyor; çocuk aynı anda iki başlık altında eşyaları zihinsel tasnif edemez.

Sh.47: Baloncuktaki “Onu yakından tanımak istiyorum” yanlıştır, sanki sağ bir insandır da gidip bizzat tanışmak istiyormuş gibi algılanır. “Hakkında daha fazla şey öğrenmek istiyorum” denilebilir.

Sh.50: “Kız çocukları da erkek çocuklar ile birlikte öğrenim görme hakkına kavuştu” cümlesi dil olarak da, tarihsel olarak da yanlıştır. Kız ve erkek çocuklar birlikte öğrenim hakkına kavuşmuşsa, hiç abartıya girmeden “çocuklar öğrenim görme hakkına kavuştu” demek” yeterlidir. Ancak, çocuklar için “öğrenim görme” deyimini kullanılmaz, bu deyim yüksek öğrenim içindir.

Cümlenin tarihsel bir yanlışı daha vardır: 1848’de Kız ve Erkek Öğretmen okulları kurulduğundan biliyoruz ki, o tarihte öğretmen bile olunabiliyordu. Bir örnek daha verelim; Konya Kız Orta Okulu 1920’den daha önce kurulmuştur.

Bu sayfada tarihsel başka yanlıklar da vardır: Cumhuriyetle birlikte seyahat hürriyetine kavuşmak, haberleşme hürriyetine kavuşmak gibi, Cumhuriyetin kuruluşuyla doğrudan ilgisi olmayan konular bu başlık altında verilmez, verilse de bunlar “hak ve hürriyet” kavramına girmez.

Sh.61: “Yürürken mi koşarken mi çevrenizdekileri daha iyi görürsünüz?” sorusu yanlıştır. Çünkü, çevre dairesel çağrışımlıdır, yürürken de koşarken de önüne bakılır. Bu cümlenin denemesi bile yapılamaz; bu soru bilimsel değildir. Zaten resimde de büyük pedagojik hata vardır; biraz sonra ölümlü bir kaza gerçekleşecekse bu an resmedilmez ve çocuk ona baktırılmaz. Çocuk bu resimle empati kuramaz, korku ve panik yaşayan şoförün yerine de, ezilmekte olan o iki çocuğun yerine de kendini düşünemez, hatta çocuk kâbus bile görebilir.

Sayfa sonundaki şaşırtmaçın sorduğu soru da seviyenin üzerindedir, “görölmek” kavramı gibi edilgen bir durumu algılamak bu yaşta mümkün değildir.

Sh.69: Ülke sevgisi bu değildir, bu kadar basit bir eşleştirme yapılamaz! Okul sevgisiyle ülke sevgisi yer değiştirmemelidir. Sevginin temizlik kavramı içinde verilmesi, sevgi sözcüğündeki yüksek enerjiyi düşürür. Maalesef “sevgi” gibi en yüksek enerjili bir kavram, kitapta doğru yerinde hiç kullanılmamıştır.

Sh.71: Üç değişik yazı alanı içeren 2. başlıkta, dik yazıyı okuyup eğik el yazısıyla yazılması isteniyor ve bu sırada sola yatık bir resimde çocuk dik olarak sandığa zarf atıyor... Burada üç farklı düzlemde çocuğa komutlar gönderiliyor; kaotiktir, parçaların açıları uzayda zihinsel olarak açılarak dağılır! Aynı düzlemde bulunmayan öğeler arasında bağlantı kurmaya çocuğu zorlamak zihinsel kaosa sebep olur. Örneğin soru ile cevap arasında bağlantı kopar.

Aynı düzlemde buldukları halde, başka renkler içine alınmış yazıların her biri ayrı resim muamelesi görür; bu kadar farklı resmi aynı anda görmek göz yorduğu parçalar arasında bağlantı kurmak da zorlaşır ve sonuçta algıda yavaşlamaya yol açar.

Sh.75-76: “Benim eşsiz yuvam”... Ev ile yuva kavramı karıştı. Hayvan barınakları ile yuva kavramı bir daha karıştı. Kedilere yuva yapılmaz, bu kavram da karıştı. Her canlının bir yuvaya ihtiyacı varmış gibi, “canlılar” kavramı karıştı, oysa canlıların tasnifi henüz öğrenilmemiştir.

Sh.78-79: Canlılar ve Besinleri... Bu iki sayfaya dikkat ediniz; burada bütün fen ve doğa bilimlerinin temeli dinamitlenmektedir. Çocuğun ilk tanıştığı bu kavramlar bulanıklaştırılıyor.

a- “Çevrenizde gördüğünüz hayvanlar...” (Oysa resimde hayvanat bahçesinde kafeslerde yaşayan hayvanlar var!)

b- “Resimdeki hayvanların neyle beslendiği” soruluyor; oysa çocuğun bunları gözleme şansı yoktur! Eğer ansiklopedik bilgi istiyorsa, bu çocuk henüz 1.sınıftadır!

c- Şaşırtmaç elinde büyüteçle emir veriyor; “Seçtiğiniz canlının neyle beslendiğini araştırın...” Öncelikle, bu konu büyüteçle araştırılacak şey değildir. Çocuk, “canlılar” gibi sınırsız bir alanda araştırmaya ödevlendiriliyor; yakından uzağa, basitten karmaşığa gibi temel pedagojik ilkelere aykırıdır. Bir de resimde renkli alan ortasına açmış beyaz boş alan; çocuğun zihninde boşluk hissi yaratır, tuhafılık duygusu verir.

d- Sofradaki anne ile çocuğun sol kolları neden masanın altındadır, belirsizdir. Çok soğuk bir yemek sofrası, örnek aileyi vermiyor. Babanın sol elindeki ekmek cep telefonu gibi iğreti duruyor; eğer ekmekse tabağına yakın olmalıydı.

e- Çiçek sulayan çocuk resmi: Demek ki bitkiler böyle besleniyor! Bitkilerin sindirim sistemleri var demek ki!... Bu nasıl bilimsel kitaptır?

f- Şaşırtmaç tüm canlıları kapsayan bir soru soruyor; canlılar beslenmezse ne olurmuş?

Bu iki sayfada, fen bilimlerinin temeli dinamitlenirken çocukların beynine de disleksi ekilmektedir.

Sh.80: “Ocakta duran tenceredeki yemek...” Gereksiz uzatmadır. “Ocakta yemeğin...” ile başlamak yeterli, ancak resimde ocak yanyor ve yemekten buharlar çıkıyor zaten, öyleyse “yemeğin ısındığını nasıl anlarsınız?” demek yetecekti. Burada, şişirme laflara çocuğu boğuyor.

Şaşırtmaç, donma, erime, kaynama ve buharlaşma olaylarına örnek istiyor; suyun hallerine atladı, 5.sınıf Fen konusudur.

Sh.81-82: Her iki okuma metninde kullanılan dil-anlatım seviyesi 1.sınıfa denk değildir.

Buradan itibaren kitapta format değişiyor; Çalışma Bölümü başlıyor.

Sh.14-15: Şaşırtmaç kiraz adam bu bölüme “Çalışma kitabımız...” diyor. Kitap kavramıyla da oynanıyor; bir kitap yekpare olur. Öne arkaya git-gel yaptırarak çalışma dikkat dağıtıcıdır, bu yapı kitabı daha anlaşılır yapmaz.

Kitabın 2 tane “14-15” numaralı sayfası olduğunu, büyükçe 2 tane Kiraz şaşırtmacın her iki yerde de bulunduğunu görmek çocuğu çok şaşırtacaktır. Kiraz’ın ailesi bile vardır; bu bir masal kitabı olmalıdır.

İki parçalı böyle bir kitapta, iki ayrı mizampaj nedeniyle, görsel parçalanmışlık duygusu ağır basmaktadır. Bu durum, insanı rahatsız ediyor, gerginlik yaratıyor. Bu bölümde, sayfalar yeniden numaralandırılıyor, ki bu durum bir daha akıl karıştırıcıdır.

Ek: Anaokulu öğretmenlerine verilen hizmetiçi eğitim seminerlerinde (Mart 2013), içeriğin daha hafifletileceği ve artık sınıfın etkinlik köşesine “merkez” denileceği öğretmenlere bildirildi. Anlaşılan, kavramlarla oynamanın anaokullarına kadar indirilmesinin adı “müfredatı hafifletme” olarak gösterilmektedir. Bu demektir ki, devamını Hayat Bilgisi dersinde yaşayacak çocuklar.

Resim sanatı açısından yanlışlar; Proporsion hataları

Bu kitaptaki resimlerde görülen başlıca proporsiyon (orantısızlık) hataları şunlardır:

1-Boyut hataları (İki boyutlu resimde üç boyutlu alan açma)

2-Düzlem hataları (Farklı düzlemler iç içe; dik okumaya eğik yazma, vb.)

3-Perspektif hataları (Bakış noktası farklı resimler iç içe)

4-Tarz hataları (Çizim içinde resim, çizim içinde gölgeli resim, çizim içinde renkli resim, çizim içinde fotoğraf, çizim içinde karikatür, vb.)

6- Mizampaj hataları (Her sayfada ve toplamda 225 kere kiraz başlı cüceyi göstermek, birden fazla fotoğrafı farklı düzlemde ve farklı yakınlıkta yerleştirmek, vb.)

Ayrıca, bir resmin algılanabilir olması için gereken 5 altın kural vardır; **zemin, mekân, sınır, ışık ve bakış**. Kitaptaki resimler çoğunlukla illüstrasyon denilen türden çizimler olduğu için, bunların gerçek resimlerle bağlantısı yoktur. Ancak, renkli sayfalarda sayfa kenarına yaslayarak “sınır” kuralı, çizimlerde de “zemin, mekân ve bakış” kuralı sıkça çiğnenmiştir. Sınırsızlık algılanabilir değildir, matematiksizliktir. Zeminsizlik algılanabilir değildir; boşluk duygusu verir, vb.

Kitapta çocuk adeta illüstrasyon bombardımanına uğratılmaktadır; gerçek yaşamla Hayat Bilgisi gibi bizzat hayatın kendisini öğreten bir ders arasında bağ kurmakta zorlanır.

Kitaptaki resimlerde çok görülen hatalardan biri de orantısızlıktır.

Eğer bir resimde en temel resim kuralı, orantı (altın oran) çiğnenmişse, parçalar arasında orantısızlık (disproporsion) varsa, böyle bir resim için sanat eğitimcileri “çöp” (kitse) deyimini

kullanır. 1.sınıf Hayat Bilgisi kitabında çöp olarak niteleyeceğimiz sayısız resim vardır. Bunlardan biri de aşağıdaki (sh.72) İlköğretim Haftası resmidir.

Resim üzerinde düşüncelerini istediğimiz ressam İsmail Gümüş (Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü eski bşk.), bu resimde “proporsion hatası” bulunduğuna işaret ederek şunları söylemiştir:

“Proporsion hatasını anlatmak için şöyle örnek vereyim. Başın gövdeye oranı bozuksa, ki bu kitaptaki resimlerde çokça bu var, bu bir proporsion hatasıdır; parçalar birbiri ile uyuşmuyor demektir.

Burada iki boyutlu bir resim görüyoruz, fakat içersine üç boyutlu bir alan açılmış; bu da proporsion hatasıdır. Bu bina iki boyutlu olduğu halde okulun kapı girişi üç boyutlu duruyor. Okulun yan duvarı yok; yan duvar görünmezse resim çocuğun aklına oturmaz. Pencereler çocuk boyuna göre değil. Öğretmenin boyu uzun, okulun kapısından sığmaz.

Proporsion hatasından başka şeyler de var burada. Renkler çok kötü kullanılmış. İllustrasyon diyoruz, kitabın kapağında da öyle, kötü ressamın elinden çıkmış. Bilgiyi takviye eden resim olmalı.”

Ressam İsmail Gümüş öğretmenimizden ayrı olarak danıştığımız birçok sanat eğitimcisi daha, kitaptaki resimler üzerinde birçok hataya işaret etmişlerdir.

Sh.72'de gördüğümüz diğer uyumsuzluklar:

-Bayraklar sallanırken Atatürk resmi sallanmıyor, çünkü Atatürk'ün resmi buraya kolaj fotoğraf olarak yapıştırılmıştır.

-Bayraklar üst kat penceresinin tepesinden böyle asılamaz.

-Pencereler kanatsızdır, sınıfta havalandırma yapılamaz.

-Bahçedeki kürsü ve çocuklar üç boyutludur. Kürsüdeki öğretmen öğrencileri hizalamamıştır, onlara bakarak konuşmuyor.

-Büstün kaidesi çizimdir, üzerindeki Atatürk büstü ise resimdir

-Bayrak direği zeminsiz, bayrağın ipi yok; bayrak havada böyle kalmaz. (Kitaptaki bütün bayrak direklerinde bu hata görülüyor)

-Çatıda baca yok. Üç katlı binanın çatısı bu kadar geniş görünemez.

-Okul pembe, toprak da pembe, çamur gibi renklendirilmiş.

-Okulun giriş merdiveni dışarıda olmalı, kürsü orada yer almalıydı.

-Şiir yazısı renkli fon üzerine yazılmış; göz yorar, yazı okunaksızlaşır.

-Üç katlı bir okulda törene katılan öğrenci sayısı bu kadar az olamaz.

Parça-bütün orantısı doğru kurulmayan böyle resimler çocukta hem astigmat şeklinde görme bozukluğuna hem de disleksi şeklinde algılama bozukluğuna sebebiyet verir. Böyle bir kitap tümüyle bilime ve sanata aykırı hazırlanmış demektir.

Örneklere devam edelim:

Sh: 25 (2.Böl): Sınıf resmindeki sanatsal hatalar:

a-Arka taraftan iki ayrı noktadan bakış var: Sol sıranın bakış noktası başkadır, perspektifi bozuktur; sıralar küçükten büyüğe doğru dizilmiştir. Sağ sıranın bakış noktası ise bir başka noktadır. Bir resimde iki değişik bakış noktası olamaz. Bakarken, sağ gözün derecesi başka sol gözün derecesi başka gibi bir duygu veriyor!

b- Pencerenin pervazı zeminle buluşmuyor.

c-Bir tane sırası olan masa kare değil dikdörtgen olur. Bu masalar ise karedir ve kalemlikleri çocuğun kol boyundan ileridedir.

d-Sorulara gelince: Taşınması istenen kitap masadan büyüktür. Sandalye masadan büyüktür, öğrencinin sağında o büyüklükte oturma yeri yoktur.

e-Sınıf çizim iken, şeref köşesi bir fotoğraftır.

Sh.36: “Bayrağımız ve Marşımız” sayfasında yanlışlar:

a-Bayrak ipe bağlanmadan direkte duramaz; her an uçacakmış gibi etki yapar.

b-Çocukların yönü okula dönük değil. Bu bina okul değildir. Resmin etrafı fludur, sınırsızlık oluşmuştur, sınırsızlık matematiksizliktir; çerçevesiz resim akli dağıtır.

c-Öğretmenin kolu orantısız büyüktür, çocukların kendisini görmesine engel oluyor. Binanın pencereleri de orantısızdır.

d- Türk Bayrağı, Türkiye Haritası ve Atatürk üst üste bindirilmiştir. Dalgalanmakta olan bayraktan kesit alarak ay-yıldızın orantısı bozulmamalıdır.

e-Bayrağın al rengi “Pantone 168” olmalıyken, burada kararmış ciğer rengine dönmüştür.

f-İstiklâl Marşının sözleri Mehmet Akif Ersoy’a, bestesi ise Osman Zeki Üngör’e aittir. Kitapta sadece şairinden söz edilmekte, oysa bayrak törenlerinde söylenen bu şiirin bestesidir. Şairi ile bestecisini birlikte öğretmek doğrusudur.

Tarihi belge-fotoğraf üzerinde tahrifat:

Sh.40 (2.böl): “Yaşasın Cumhuriyet” başlıklı sayfada 1.soruya muhatap edilen fotoğraf, Atatürk’ün Kayseri’de Geometri anlattığı bir sınıfta çekilmiş fotoğraftır. (Atatürk’ün bizzat yazmış olduğu Geometri Klavuzu vardır. Fotoğraf bu bağlamda tarihsel değere sahiptir.)

H.Bilgisi Sh.40’da yer alan fotoğrafla Kayseri’deki fotoğrafı karşılaştırdığımızda ikisi arasında bazı farklar göze çarpmaktadır:

Orijinalinde; tahtada dik kenarı belirgin bir şekil vardır, Atatürk’ün iki kolu bir şeyi tutmuş haldeyken öğrenciyle bakışarak bir konuyu izah eder pozundadır, kız çocuğun yüzü Atatürk’le iletişime dönüktür ve sağ kulağı seçilmektedir. Atatürk’ün arkasındaki omuzu beyle arasında az mesafe vardır. (İlk 2 resim)

Mustafa Kemal, Kayseri’de bir öğrenciye geometri terimlerini öğretirken

(Kitaptaki fotoğraf)

3.fotoğraf H.Bilgisi ders kitabındakidir. Burada Atatürk’ün yüzü tahtaya çevrilmiş, sol kolu kaybolmuş, beyaz yaka eklenmiş, Atatürk’ün başı tahtanın köşesine yükselmiş, öğrenciyle iletişimi kopartılmış, arasındaki boşluk açılmış, kız çocuğunun saçları değişmiş, kulağı görünmez olmuş, tahtadaki düz çizgi saçlarına girmiş, tahtadaki çizimden dik kenar soldurulmuş, Atatürk’ün arkasındaki beyle mesafesi kapanmış...

Eğer, tarihi belge niteliğindeki bir fotoğraf üzerinde oynanır ve 1.sınıf ders kitabına konulursa, bunun bir anlamı daha vardır: Orijinal kayıtları hafızalardan silmek! Çocuk, sonraki yıllarda gerçek fotoğrafla karşılaştığında kafası karışacak, “ama benim bildiğim böyle değildi” diye itiraz edecektir, çünkü insan belleğinin ilk tanışmadaki kayıtları doğru kabul etmek, ona şartlanmak, gibi bir özelliği vardır. “Bir şartlanmışlığı düzeltmek atomu parçalamaktan zordur” denilmesi bundandır.

Burada, “Türk Milleti Atatürk’ün önderliğinde hangi hak ve özgürlüklere kavuştu? Fotoğraf, hangi hak ve hürriyeti anlatıyor?” soru cümlesiyle fotoğraf arasında bir çelişki daha söz konusudur:

Çocuğa aynı anda iki soru birden sorulması yanlıştır. Burada, iki soru cümlesi arasında bile dilde birlik yoktur; birinde “özgürlük”, diğesinde “hürriyet” demek olmaz. Dahası, bu soruyla bu fotoğraf arasında bağlantı kurmak çok zordur, çünkü bu fotoğraf, bireysel hak ve özgürlükler bağlamında bir konuya örnek teşkil etmez. Çocuk, kafasında “hak ve özgürlük” ne demektir, bu kavramı bu şekilde kafasına oturtamaz. Kitap, bu kavramları da açık seçik anlaşılır şekilde öğretmiyor.

Atatürk’ün Geometri terimlerini Türkçeleştirdiğinden, bilimi Türk ulusuna rehber gösterdiğinden, Cumhuriyet devrimiyle birlikte eğitim alanında ulusça kazanımlarımızdan bahisle bu fotoğraf kullanılabilir, fakat, yine de bu sınıf seviyesinde kullanılacak bir fotoğraf değildir.

Bir alttaki soruda, ne bayramı olduğuna dair belirtisi olmadığı halde çocuğa soruyor, haksızlıktır. Yine iki soru cümlesi aynı anda sorulmuş. Oysa iki şık halinde sorsa, çocuk önce birine sonra diğesine cevap verileceğini anlardı. Çocuk (insan) doğal olarak ikinci soruyu okurken onu düşünür, ona cevap vermeye başlar, baştaki soruya dönemez.

40.sayfadaki soru örneklerinde görüldüğü, çocuğa aynı anda iki soru birden sormak büyük yanlıştır. Çocuk neye cevap vereceğini şaşırır. Soruların a- b- c- gibi şıklandırılması gerekir. Kitap boyunca soru sorma tekniğine aykırı bu tür pedagojik hatalar yapılmaktadır.

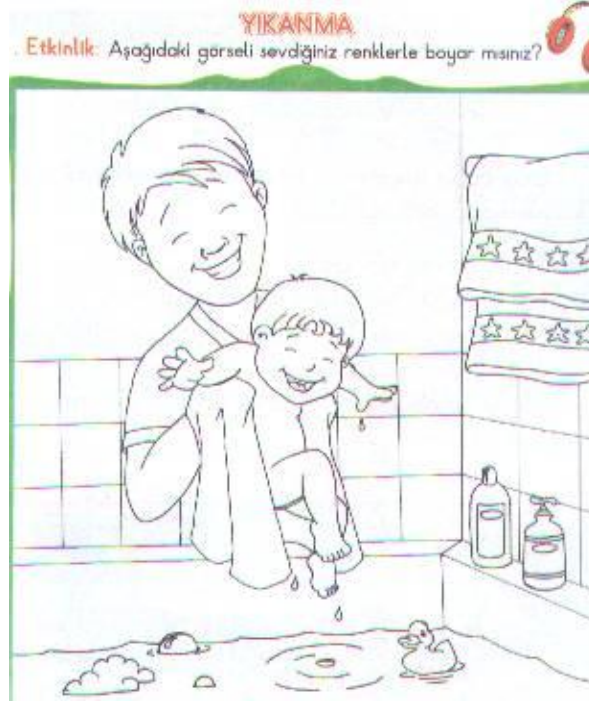
Kitapta orantısız resimlerin bulunduğu diğere sayfalar:

1.Bölüm: sh.14 (Şaşırtmaç kirazda orantı hiç yok, her sayfada ve toplam 225 kere çocuğun karşısına çıkıyor), sh.29 (İşte Benim Sınıfım; okulun giriş merdivenleri ve tabelası orantısız!), sh.30 (Kurallar Her Yerde), sh.31 (Haydi Seçime), sh.33 (Kulübümü Seçiyorum), sh.37 (Lütfen Beni Dinle; çocukların başları orantısız!), sh.44 (Sınıf Eşyaları), sh.62-63-64 (Okula Giderken), sh.66 (Duyu Organları Konuşuyor), sh.47-48 (Atatürk’ün Hayatı), sh.49 (Yaşasın Cumhuriyet)

2.Bölüm: sh.21 (Ben de Oynayabilir miyim?), sh.43 (Merak Ediyorum), sh.26 (Kurallar Her yerde), sh.29 (Bayrağımız ve Marşımız), sh.35 (Doğru mu Yanlış mı?), sh.37 (Sınıf Eşyaları), sh.47 (Bu Ne Sesi?), sh.48 (Şoför Amca dikkat!), sh.52 (Duyu Organları Konuşuyor), sh.54 (Neler Öğrendik?)

1.sınıfta okutulan diğere ders kitaplarında benzer şekilde anlamsız ve dengesiz resimler vardır. Birinci sınıf çocuğu hangi kitabı açsa böyle resimler görmek zorunda kalıyor. İki ayrı Türkçe kitabından birer resim örnek verelim:

Banyo duvarından çıkan bir insan ve çocuk! Şişenin içinde bardak, havludaki yıldızlar bir ülkenin reklamı...

1.Sınıf Türkçe “Okuma-Yazma Öğreniyorum” (sh.159)

Balonlarla birlikte çocuklar havaya uçmuşlar... Bu resim iki tam sayfaya yayılmış bir resimdir, aşağı kısımda ovalar, gökyüzünde uçan çocuklar resmedilmiştir.

1.Sınıf Türkçe “Ders ve Çalışma Kitabı” (sh.55)

Bu bayramı çocuklar gökte kutluyor! Yer çekimi kanunu yok! Şiirin de ne bayramını anlattığı belirsiz: “Adana Erzurum Rize / Canım kurban olsun size / Sarılın birbirinize / Sarılın bayram edelim.”

Görüntü kirliliği nedir ve bitişik-eğik el yazısıyla oluşan ikinci düzlem neden sakıncalıdır?

Kitapta, kirli renklerin uluorta boca edildiği sayfalarda çocuk adeta boğulmaktadır. Sayısız renkli öge sayfanın her köşesinden, farklı düzlemlerden birbirine geçmiş halde fıskırmaktadır. Sadece şaşırtmaçla yaratılan kirlilik bile yeter dedirtecek kadar çoktur.

Biliyoruz ki bilgisayarda jpg dosyalar çok geniş alan tutar. İnsan beyni de böyledir ve %85 görme yoluyla bilgi alırız. Öyleyse çocuğa sunduğumuz resimlerin çöp olmaması gerekir ki çocuğun beynini gereksiz şeylerle doldurmayalım.

Ressam Abdurrahman Kaplan, aynı zamanda mizampaj yapmaktadır, der ki; “Kitapta tamamı renkli olan çok sayfa var, çocuğun gözünü dinlendirecek ferahlık veren boş alanlar bırakılmamış. Kapak dahil, sayfa çalışması hiç iyi yapılmamıştır. Her bir renkli alan ayrı bir resim demektir, bir sayfada bu kadar çok renkli alan açılmaz, kirlilik yapar. İki sayfayı birlikte görürüz, ne kadar çok şaşırtmaç varsa o kadar kirlilik var. Bu kadar kötü resimler çocuğun önüne konulmamalıdır.”

Görüntü kirliliğinin çok fazla olduğu sayfalardan biri de “Neler Öğrendik?” sayfasıdır.

Sh.71: “Neler Öğrendik?”

Sayfa üzerinde açılmış bulunan her bir renkli alan ayrı bir düzlem demektir. Çünkü renklerin dalga boyları farklıdır, her birinin rengine göre algılanma hızı (görünürlük hızı) da farklıdır. Bu nedenle sayfaya yayılmış olan bu renkli düzlemler, görüntü kirliliği yaratır. Burada her bir sözcüğün yazılı olduğu şerit ayrı bir resim alanı demektir, her biri ayrı ayrı görmeyi gerektirir. Satırlara hizalı bile yerleştirilmemiş olan bu kadar kesik resim amaçsız ortalığa saçılmış gibi durmaktadır.

Böyle çok resimli sayfalarda her bir parçayı ayrı ayrı görüp algılamaya çalışırken göz yorulur. Çünkü insan beyni ritmik olan nesnelere algılayabilme ve hafızaya kaydetme özelliğindedir. Dağınık duran nesnelere algılamakta zorluk çekeriz, onun için hemen gider elimizle düzeltiriz. Bunu bilen bir eğitimci çocuğu karmaşık yazılara baktırmaz. Bunu aklımızın bir kenarında tutalım, yeniden sayfaya dönelim.

2. Sınıf başkanınızı seçerken neler yaptığınızı sırasıyla yazınız.

3. Aşağıdaki kelimeler size neleri hatırlatıyor? Söyleyiniz.

“Sınıf başkanınızı seçerken...” diye kitap harfleriyle başlayan beyaz zeminli düzlemdeki cümleyi okuduktan sonra, çocuktan yeşil renkli ikinci bir düzlemde bitişik-eğik yazıyla yazı yazması istenmektedir.

Burada iki düzlemin çatışması vardır. Bu çatışmadan kaynaklı bir sorun söz konusudur. Şöyle ki; iki farklı karakterde yazılmış yazı, iki ayrı düzleme açılmış resim gibi algılanır, biri dik düzlemde, diğeri eğik düzlemde, açıları farklıdır. Uzamda bu açılar birbirinden uzaklaşır, aralarındaki açı farkı matematiksel olarak büyür.

Burada, sayfanın sol kenarında sola yatık halde bir resim var; orada üçüncü bir düzlem daha vardır, onun açısı daha başkadır. Onun içerisinde dik bir resim görünüyor, bir düzlem daha açılmış demektir. Farklı açılara sahip düzlemleri aynı anda görme ve algılama özelliğimiz yoktur; ritmik dizilişte değiller; burada kaos var demektir.

Bu sayfadaki diğeri bir hata; “Seçme/seçilme”, “Oy” ve “Oy pusulası” yazan kutucukların her biri ayrı renkte olduğu için ve aralarında beyaz kesintiler bulunduğu için, üç ayrı düzlem daha çocuğun karşısına konulmuş haldedir.

Sayfanın alt yarısında yer alan sayısız sözcük dağınık halde ve değişik renklerle kirliliği artırmaktadır. Çünkü bunlar farklı dalga boylarına sahip renkler olup, temiz boyanmamış haldedir, okumayı zorlaştırır. Her bir renk için göz merceğimizin vereceği uyum çabası, toplam enerjiden kayıp demektir; sonuçlarını çocukta “okumayı sevmiyorum” olarak görürüz. (En okunaklı yazı beyaz ferah bir sayfaya siyahla yazılmış olanıdır.)

Sayfanın yazı alanına dönecek olursak; farklı 6 düzlemle kuşatılmış bir ortamda, çocuktan, kendisi için açılmış olan yeşil düzlemde bitişik-eğik yazıyla (sağa yatık) cevap vermesi isteniyor! Çocuğumuz buna çok fazla dikkat harcamak zorunda kalacak, gereksiz yere yorulacaktır. Yazıya başladığı anda, tüm diğeri düzlemleri zihinsel alanın dışında tutmak hiç kolay iş değildir; bütün o farklı renkler ve farklı düzlemlerin açıları gözüne diken gibi batacaktır.

Dik okuyup eğik yazmak; açıları farklı iki yöne aynı anda bakmak gibidir. Okuma ile yazma edimlerinin yolları burada ayrılıyor!

Bu noktada, pedagojik olarak bir parçalanma daha söz konusudur; **okuma ve yazma gibi iki temel beceri birbirinden kopartılıyor**. Düzlem farkı nedeniyle ikisi bir resim değildir, bunlar iki ayrı resim olarak görülür, sonuçlarını çocukta yazma becerisinde gerilik olarak görürüz.

2005'te değişen eğitim sistemiyle gelinen noktayı test edecek kadar uzun bir süre geçmiştir. Artık bu saptamayı cesaretle yapmak gerekir. Görülmektedir ki, okuma yazmaya eğik-bitişik el yazısıyla başlayan çocuklar, okuma ediminde sorunsuz okuyorlarken, yazı yazmakta sorun yaşamaktadırlar. Ayrıca, Ş-Ç-Ğ-Ö-Ü harfleri için geri dönüp harf aramak zorunda kaldıkları için, çokça imlâ hatası yapmaktadırlar. Kitabı bir de bu yönden ele aldığımızda, çocuğun okuma-yazma becerisini parçalamaya yönelik olduğunu söyleyebiliriz.

Eğer bir kitapta bu kadar çok pedagojik hata yapılmışsa, böyle bir kitapla eğitime devam edilmemelidir. Aksi halde sonuçlarını çocuklarımızda disleksi olarak görmek kaçınılmaz olacaktır.

Sonuç ve öneri:

Yukarıda açıkladığım pedagojik yanlışları nedeniyle, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 2012-2013 ders yılında okullara dağıtılmış olan, <http://www.eba.gov.tr/ekitapdetay/556> internet sitesindeki “Hayat Bilgisi 1, Ders ve Öğrenci Çalışma Kitabı (1.Kitap)” adlı kitabın;

a-Dağıtımına ilişkin işlemin iptalini,

b-Yürütmenin durdurulmasını,

Saygılarımla arz ederim.

İmza:

Mahiye Morgül

Ek: 1.sınıf Hayat Bilgisi Ders ve Çalışma Kitabı

ARA KARARI (İLK İNCELEME)

8.İdare Mahkemesi, Esas no:2013/525

Ta:16.4.2013

Tebliğ ta: 30.4.2013

Davacı Mahiye Morgül tarafından, davalı Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2012-2013 ders yılında İlkokul 1.sınıf öğrencilerine dağıttığı Hatice Dalkılıç ve Necla Gölge yazarlı "Hayat Bilgisi 1, ders ve Öğrenci Çalışma Kitabı(1.Kitap)" isimli ders kitabının, içerisinde pedagojik yanlışlıklar olduğundan bahisle dağıtımına ilişkin işlemin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle Milli Eğitim Bakanlığı (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı)na karşı açılan davada işin gereği görüşüldü;

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde iptal davaları; idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davalar olarak tanımlanmıştır.

İdari işlemlerin hukuka uygunluğunun yargı yoluyla denetimini amaçlayan iptal davasının görüşülebilmesi için ön koşullardan olan "dava açma ehliyeti" iptal davasına konu işlemin niteliğine göre idari yargı yerince değerlendirilmektedir. Kişilerin iptal davası açabilmesi için idari işlemle meşru, kişisel ve güncel menfaatlerinin ihlal edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda davacının dava açma ehliyetinin tespiti için;

Davacıdan:

Davacı ile dava konusu arasında işlem arasında kişisel, güncel ve meşru bir menfaat ilişkisini ortaya koyan bilgi ve belgelerin istenilmesine,

2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 20.maddesi uyarınca ara kararı gereğinin yerine getirilmesi için tebliğini izleyen günden itibaren (20) gün süre verilmesine, ara kararı gereğinin verilen süre içerisinde yerine getirilmesinin zorunlu olduğunun tebliğine 16.4.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Üye Üye Onay
(Tebliğ ta: 30.4.2013)

Ankara 8.İdare Mahkemesi Başkanlığına,

Esas no: 2013/525

Ara karar ta:16.4.2013

Tebliğ ta: 30.3.2013

İlk İnceleme'de verdiğiniz karara cevabımdır.

Ben; bir eğitimci ve yazar olarak, katıldığım ulusal ve uluslararası sempozyumlarda çocukluk çağı eğitimine yönelik Müzik ve Drama Pedagojisi alanlarında bildiri ve atölye çalışmaları sunan, kitapları İngilizce, Rusça ve Özbekçe'ye çevrilmiş bir eğitimci olarak, ülkemizde Sınıf Öğretmenliği, Anasınıfı Öğretmenliği ve Müzik Öğretmenliği bölümlerinde Müzik ve Drama kitapları ders kitabı olarak okutulan, eğitim yazıları yerel, ulusal ve uluslar arası basında yer alan bir eğitimciyim.

Ara kararınızda, yürütmenin iptalini istediğim ders kitabında gördüğüm pedagojik ve bilimsel yanlışların ne gibi kişisel mağduriyet yaratacağı hususunda açıklama yapmam istenmektedir;

İptal davası açabilmem için doğrudan herhangi bir hakkımın muhtel olması şartı yoktur, menfaat ihlali yeterlidir. Yeni neslin zihinsel gelişimini engelleme ve eğitimin seviyesini geriye düşürme gibi zararlarla, gelecek neslimin menfaati ihlal edilmektedir.

Özel olarak belirtmeliyim ki, beş yıl kullanım süresi olan bu kitabın kaldırılmaması halinde yakında okula başlayacak olan torunlarım ve yeğenlerim bu kitabı okumak zorunda kalacaktır. Ayrıca belirtme gereği duyuyorum; bir eğitmeni yazar, bütün çocukları düşünerek kitaplarını yazar, kendi çocuklarını değil; bu bağlamda her çocuk benim de torunumdur.

Anayasadan kaynaklanan sosyal devlet işlevinin eğitimle yerine getirilmesi, bilim dışı yazılmış bir kitapla mümkün görülmemektedir. Bu bağlamda, bana, aileme ve gelecek nesillerime yansıtacak olan menfaat ihlali söz konusudur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

3.5.2013

İKİNCİ İNCELEME KARARI(Tebliğ ta:17.Ağ.2013)

8.İdare Mahkemesi / Esas No: 2013/ 525 / Karar no: 2013/890

Türk Milleti Adına

.....

Davanın ehliyet yönünden reddine... 30 gün içinde Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere **23.5.2013 gününde OYÇOKLUĞUYLA karar verildi.**

Karşı Oy:

2012-2013 ders yılında İlkokul 1.sınıf öğrencilerine dağıtılan Hatice Dalkılıç ve Necla Gölge yazarlı "Hayat Bilgisi 1, Ders ve Öğrenci Çalışma Kitabı (1.Kitap)" isimli ders kitabının, içerisinde pedagojik yanlışlıklar olduğundan bahisle dağıtımına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada; eğitmeni yazar olan davacının, vatandaş olarak geniş anlamda dava ehliyetinin olduğu kanaatiyle çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Üye Bedri Özata

....

DANIŞTAY BAŞKANLIĞINA SUNULMAK ÜZERE

8.İdare Mahkemesi Başkanlığına

İlgi: Esas no **2013/525 ve 2013/890** sayılı karar.

İlkokul çocuklarında giderek artan sayıda görölen Disleksi (Salaksı) hali, eğitim bilimcilerin dikkatini kullanılmakta olan ders kitaplarına yöneltmiŐ, bu ders kitapları Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Faköltesi öğretim üyelerince de mercek altına alınmıŐtır.

Söz konusu faköltenin Program GeliŐtirme kürsüsünde görev yapan değerli eğitimcimiz Prof.Dilek Gözütök, bilim dışı ders kitaplarını kamuoyuna duyurmak üzere 3.8.2013 tarihinde Ankara’da düzenlediğim basın toplantısına bizzat katılarak Şunları söylemiştir:

“Ben Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Faköltesinde Program GeliŐtirme profesörüyüm. 20 kiŐilik bir grupta bu kitapları değerlendirdik. Bu grupta eğitim psikologları, müzik, sanat, Türkçe öğretimi, ilköğretim, çeŐitli okul öncesi ve sınıf öğretmenleri var. 20 kiŐilik grupta bu çalıŐmayı yaptık. ÇalıŐmamız yayınlanmak üzere.

Önerilerden bir tanesi de ‘Bu kitapların içinde psikiyatristlerin de olduğu bir grup tarafından incelenip çocuklarımız üzerindeki psikiyatrik etkilerinin araŐtırılması’ diye bir önerimiz var. Henüz yayınlamadık ama yayına hazır.

Gerçekten çocuklarımıza okuttuğumuz zaman sonuçlarına katlanmamız gereken kötü materyaller bunlar. Hepimizin dikkatini çeŐtiđi için de Mahiye Morgöl hocamızı kutluyorum.”

Basın açıklamasının tamamı için : <https://www.youtube.com/watch?v=TKwPZAEPxxk>

.....

YapmıŐ olduğum basın açıklaması metnini ekliyorum.

Dosyayı Danıştay’a göndermeniz ricasıyla gereğini arz ederim.

Mahiye Morgöl
Eğitimci-Yazar